

A füzetet a főiskola 4 osztályának és pedig: a bányamérnöki, a vaskohómérnöki a fémkohómérnöki és az erdőmérnöki osztályának évfolyamonként és félévenként részletezett *tanulmányrendje* zárja be.

A gondosan szerkesztett füzet adataiból örömmel állapítjuk meg, hogy „Alma mater”-ünk nemes hivatása teljesítésében kitűnő utakon jár. A 169 éves, immár egyetemi egyenjogúságot elért főiskolánknak pedig melegen kívánjuk, hogy ezentúl is neveljen kiváló szakembereket és szerezzen sok-sok dicsőséget a bányamérnöki és erdőmérnöki szakoknak! . . .

Dr. Tomasovszky Imre.

K Ü L Ö N F É L É K

Halálozás. *Hyna Ottó* ny. m. kir. főerdőtanácsos, egyesületünk rendes tagja folyó évi február hó 15-én, életének 65-ik évében Budapesten rövid szenvedés után szövődményes influenzában elhunyt.

Hyna Ottó az erdészeti akadémiának 1891-ben történt elvégzése, majd önkéntesi évének leszolgálása után a Beszterce-Naszód vármegyei jáádi erdőgondnokságnál ideiglenes gyakornoki minőségben volt alkalmazva. Állami szolgálatát 1893-ban mint műszaki díjnok kezdte meg a besztercei m. ki. erdőigazgatóságnál, ugyanitt nevezték ki 1896-ban m. kir. erdőgyakornokká, 1899-ben pedig m. kir. erdészjelöltté. 1901-ben mint m. kir. erdész a trencsényi m. kir. állami erdőhivatalhoz helyezték át s itt előbb a nagybiccsei, 1907-ben pedig a trencsényi m. kir. járási erdőgondnokság vezetésével bízták meg, ahol még ugyanezen évben főerdésszé, 1910-ben pedig főerdőmérnökke nevezték ki. 1917-ben a Faértékesítő Hivatalhoz rendelték be szolgálattételre, ahol 1925-ig a szentendrei m. kir. erdőhivatal vezetésével történt megbízatásáig működött. 1918. évben m. kir. erdőtanácsossá, 1927. évben pedig m. kir. főerdőtanácsossá lépett elő. Ugyanezen évben Szentendréről a budapesti m. kir. erdőhivatalhoz helyeztették át, ahol 1927. év augusztus 31-én történt végleges nyugalomba helyezéséig teljesített szolgálatot.

A megboldogult mintaképe volt a puritán, kiváló szorgalmú, kötelességtudó és szakképzett tisztviselőnek, aki különösen a felvidéken teljesített fáradhatatlan működésével elismerésre méltó érdemeket szerzett s nemcsak hivatali felsőbbségének, de Trencsén vármegye közönségének is nagyrabecsülését vívta ki

magának

Földi maradványait február hó 18-án Budapesten helyezték a X. ker. új köztemetőben örök nyugalomra

Béke poraira.

Vett értesülés szerint özv. *Solcz Gyuláné, néhai Solcz Gyula volt. m. kir. országos főerdőmester özvegye* 1933. évi február hó 20-án életének 91. évében Selmechányán elhunyt.

A megboldogult hült tetemét Budapesten a Kerepesi-úti temetőben lévő családi sírboltban helyezték örök nyugalomra férje mellé.

Béke hamvaira

Franciscy Vilmos m. kir. főerdőtanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület számvizsgáló bizottságának tagja 1933. évi március hó 5-én Budapesten 53 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt.

A megboldogult a németországi Gernersheim községben született. Az erdészeti akadémiát Selmecen 1901-ben végezte s az erdészeti államvizsgát 1904-ben tette le. Állami szolgálatát a székeludvarhelyi m. kir. erdőhivatalnál 1901-ben mint m. kir. erdőgyakornok kezdte. 1905-ben a dévai, majd a segesvári m. kir. erdőhivatalhoz helyezték át. 1906-ban pedig megbízták a szentágotai m. kir. járási erdőgondnokság vezetésével. Mint kiváló gyakorlati szakembert 1915-ben berendelték Budapestre a m. kir. földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályába, ahol most bekövetkezett haláláig lelkes buzgósággal, nagy hozzáértéssel, felsőbbbségének teljes megelégedésére, főleg a kopár-fásítások, későbbben az Alföld-fásítás s az ország csemete ellátásának az ügyeit intézte.

Franciscy Vilmos egyike volt a legkiválóbb tisztviselőknek, aki mint a szentágotai erdőgondnokság vezetője különösen jól sikerült vízmosás-kötéseivel és kopár fásításaival, miniszteriális beosztásában pedig szervező és adminisztrációs működésével maradandó érdemeket szerzett.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél, mint az Egyesület számadásvizsgáló bizottságának tagja hosszú időn át végzett önzetlen működésével az Egyesület érdekeit szolgálta, amelyért az Egyesület elismerését és halálját vívta ki magának.

Példaképe volt a csendben, de annál nagyobb eredménnyel dolgozó tisztviselőknek, s a melegszívű jóbarátnak, akit kollégái őszinte szeretettel öveztek.

Hült tetemét március hó 7-én Budapesten a farkasréti temetőben hozzátartozóinak és kollégáinak őszinte részvéte mellett helyezték örök nyugalomra. A megboldogultat a ravatálnál a nagyszámban megjelent kollégák részéről Pászthory Ödön m. kir. er-

dőtanácsos őszinte baráti szeretettől áthatott meleg szavakkal búcsúztatta.

Emlékét szeretettel őrizzük.

A *Taxodium distichum*-ról. Irta: Roth Gyula. Az erdészeti Lapok legutóbbi füzetéből (1932. XII.) örömmel láttam, hogy a gyakorlati erdőgazdaság kiváló képviselőinek figyelme is rátérelődött egyik értékes külföldi fafajra, a mocsárciprusra (*Taxodium distichum* Rich), amelyet különleges sajátosságai és különleges termőhelyekre való alkalmassága miatt kerekén húsz évvel ezelőtt a fenyőfélék közül első helyen ajánlottam szaktársaim figyelmébe enyhe éghajlatok [ártéri erdei számára¹] és amelyről Péch Dezső harminc évvel ezelőtt² úgy emlékezett meg: „megérdemelné, hogy édes hazánk alantabb fekvő mocsaras helyein, folyók, patakok és tavak mentén a fűz és égerbokrok között, — melyek az első időszakban védelmül szolgálhatnak — szintén kísérleteket tegyünk vele”.

A külföldi fafajok kérdése tudvalevőleg nagy óvatosságot követel és már nem egy csalódást hozott. Igaz, hogy a csalódás rendszeren a túlfeszített várakozás nyomán jött; a hirdetések és híresztelések alapján valami csodaszert láttak az ajánlott külföldi fafajban, amelyik az igen magasra feszített reményeket persze nem válthatta be. Talán elég, ha rámutatok a *Pinus Banksiana* Lamb és a *Larix leptolepis* Gord esetére, mind a kettőt hazánkban is több helyen ültették ki nagyobb mennyiségben a csemete- és magkereskedők dicsőhimnuszai nyomán, az eredmény édes kevés.

A csalódást sokszor az is okozta, hogy válogatás nélkül bármily termelőhelyre ültették a külföldit. Így az amerikai körist *Fraxinus americana* L, amelyet a fentemlített cikkemben árterekre ajánlottam, mint oly fafajt, amely a nedves talajt és az elárasztást kiválóan bírja, elég nagy mennyiségben kiültették a magyar Alföld homokjára, száraz termőhelyre, amilyenre nem való és ahol természetesen csalódást hozott. Hasonló volt az eset az akáccal is, a szerzett jó tapasztalatok nyomán tömegesen tették oly helyekre, amelyeken csak tengődik és pusztul. Nincs mit csodálkoznunk azon, hogy egy-egy fafaj, amely a maga helyén kiváló eredményeket nyújt, megfeneklik, ha oly termőhelyre kényszerítik, amely nem felel meg igényeinek és sajátosságainak.

Épen ezért hiba volna, hogyha ilyen esetek nyomán egészen

¹ Roth: A Duna-ártéri szigeterdők felújításáról. Erdészeti lapok. 1913. 1074.

² Péch Dezső A külföldi fajoknak való telepítéséről. 1903. 183.

elvetnők a külföldi fafajokat; a félresikerülés csak intelem arra, hogy ismerjük meg azok igényeit és sajátosságait és csak oly helyeken próbálkozzunk velük, ahol ezeket ki tudjuk elégíteni.

Bátran mondhatom, hogy nincs oly külföldi fafaj, amellyel a bevált hazait ki ne lehetne szorítani a neki megfelelő termőhelyről. Csak arról lehet szó, hogy ott adjunk helyet az idegennek, ahol a hazai nem felel meg, ahol az idegen olyant tud nyújtani, amit a hazai nem nyújthat.

Ebből a szempontból kell megítélnünk a mocsárciprust is, amelyet kizárólag csak nagyon üde, már szinte vízenyős, talajvízben bővelkedő vagy áradásoknak kitett talajra és enyhe éghajlat alá szabad ültetnünk. Megélni megél másutt is, de erdőgazdasági szerepe csak az ártéri vagy egyéb nedves, enyhe területen lehet.

A nedves talaj és páratelt meleg légkör iránt való igényére mutat előfordulása eredeti hazájában. Csak mély fekvésekben található Északamerika délkeleti partvidékén, a hegységbe nem megy be. Virginia déli csücskétől Flóridán át Alabama és Missisipi határig találjuk, de mindenütt csak a partok mentén a síkságon, a Missisipi széles völgyében Arkansas és Texas déli részétől Indiana és Illinois közepéig megy, ismét a tengerpart és a Missisipi mentén, de sokkal szélesebb sávban, mint Flóridától északnyugatra, amint a síkság itt is jóval szélesebb, mint ott.

Termőhelyeinek déli részeiben elegenden erdőt is alkot a parti mocsarakban, ahol a fák sokszor csak csónakokon hozzáférhetők.

A nedvességnek ezt a túlbő mértékét csak meleg vidéken bírja, hűvösebb éghajlat alatt nem, ami nemcsak ennél áll, hanem egyéb fajokra is.

A két legnagyobb erdei állománya hazánkban — u. is a Matusovits által említett karapancsai erdőn kívül a herceg Esterházy uradalom süttöri Égerjében, a Répce partján, is áll hasonló — mind a kettő közvetlenül a víz partján áll, úgyhogy nagyon gyakran lábvizet vesznek a fák. Nem tudok közelebbit ennek a két telepnek multjáról, nagyon kíváncs voltna, hogyha az érdekelt uradalmak kollégái kiásnák a multjukat, kétségtelennek tartom, hogy vannak róluk írásbeli feljegyzések. A két csoport egészen egyforma, azt a benyomást kelti, hogy egykorú¹ és telepítésük módja is azonos lehetett. Mind a kettő — akkor, amikor láttam —

¹ Koruk pontos megállapítása nagyon kíváncs; a Matusovits cikkében szereplő 12—15 évet, úgy vélem, lényegesen túlhaladja mind a kettő.

ugyanabban a hibában is szenvedett, t. i. túlságos sűrűn voltak tartva, ami a fák fejlődését nagyon hátráltatta.

Hasonló termőhelyeken hazánk déli részén, a Duna vagy egyéb folyók árterein, tavak partján kétségtelenül erdőgazdasági jelentőséggel bír, mert értékes és oly sajátos faanyagot termel, (leírását Matusovits közölte), amilyent azon a termőhelyen hazai fafaj nem adhat.

Hazánk hűvösebb vidékein csak parkbeli jelentősége van, sajátos laza koronája, élénkzöld lombozata és rozsdaveres, foszladozó kérge miatt dekoratív hatása elsőrangú, amit még fokoz a vízpartján való elhelyezése, ami változatosságot hoz a fűz és éger stb. csoportjai közé.

Parkjainkban nem ritka. Már Péch hat helyet említ: Alcsut (József főherceg), Csertő (Festetich gróf), Keresd (Bethlen gróf), Pápa (Esterházy gróf), Sáromberke (Teleky gróf), Kassa.

Az Esterházy-uradalomban nemcsak a Hanságban, hanem az esterházai parkban és az erdőben is állanak elszórt csoportjai, a kismartoni parkban is van, a gödöllői királyi parkban is áll egy öreg példány, Saághy kámoni arboretumában a Gyöngyös partján is egy.

A fentiekben és a Matusovits által említett helyeken kívül parkok egész sorában találhatjuk.

A legnagyobb — emlékezetem szerint — a tatai Esterházy-parkban, a tó partján álló pár hatalmas nagy, igen szép példány.

Érdekes, hogy a gyökereknek a föld fölé emelkedő térdei — a pneumatophorok, — amelyek a vízben ill. a vizes talajban a gyökerek légzését teszik lehetővé, épen ezeken az öreg és közvetlenül víz mellett álló példányokon nincsenek kifejlődve, pár évvel ezelőtt egy főiskolai tanulmányút alkalmával a főiskola hallgatóival együtt sokat kerestük, de nem találtuk meg, ellenben a gödöllői parknak száraz homokjában, továbbá az esterházai gyér facsoportoknak lelegelt, szintén száraz talaján nagyszerűen fejlődtek ki.

Érdekes a fánál az is, hogy kétféle hajtása van. A tulajdonképeni hajtáson, amely a tengely hosszabbítását adja, a tűk elszórtan állanak, olyasmódon, mint a veresfenyő hosszahajtásán. A tűkkel fésűsen borított vékony, 5—10 cm. hosszú hajtások úgy viselkednek, mint levélgyepek, ősszel veresednek, télire a tűkkel egyetemben lehullanak.

A mag vetése, illetve a csemeték nevelése nem ad nehézséget, a védelmet meghálálja és kiültetésre kizárólag csak laza, árnyékvédelem alá ajánlanám. Az idősebb fák teleinket kibírják. Esterházán a két év előtti arktikus tél nem okozott számottevő kárt, pedig a fák részben nagyon exponált helyen állanak.

A fa megérdemli, hogy szaktársaink foglalkozzanak vele.

Zuzmara károk a Nagy Gerecsén. Írta: *Orosz Antal*. Még a legöregebb emberek sem emlékeznek arra, hogy a Gerecse vidékét, amelynek legnagyobb részét a herceprimási marótpusztai erdőhivatal erdői képezik a mostanihoz hasonló zuzmara károk érték volna.

December 10-ike körül kezdődött az időközönkénti átláthatatlan sűrű köd, amely pár órai napsütéses megszakításokkal egy teljes hónapig tartott és páradús halmozatával olyan zuzmara lecsapódásnak volt az előidézője, amely meg nem becsülhető károkat okozott.

Kezdetben a jegeces zuzmara az időnkint +2 és —4 C° közötti, néha olvadásos időben jégkéreggel vonta be az erdőt, amely kéreg a ködnek további lecsapódásával folyton gyarapodott.

Egyideig csak bírják a fák a rettentő nagy súlyt és felejtetetlenül szép szomorúfüzre emlékeztető alakban vagy ezer és ezer diadalkaput képezve hajtottak fejet a végzetnek, amíg aztán a december utolsó napjaiban támadt déli szél betetőzte a pusztítást és beállott a katasztrófa, amit egyik erdőbarátunk találóan az „erdő tragédiá”-jának nevezett el.

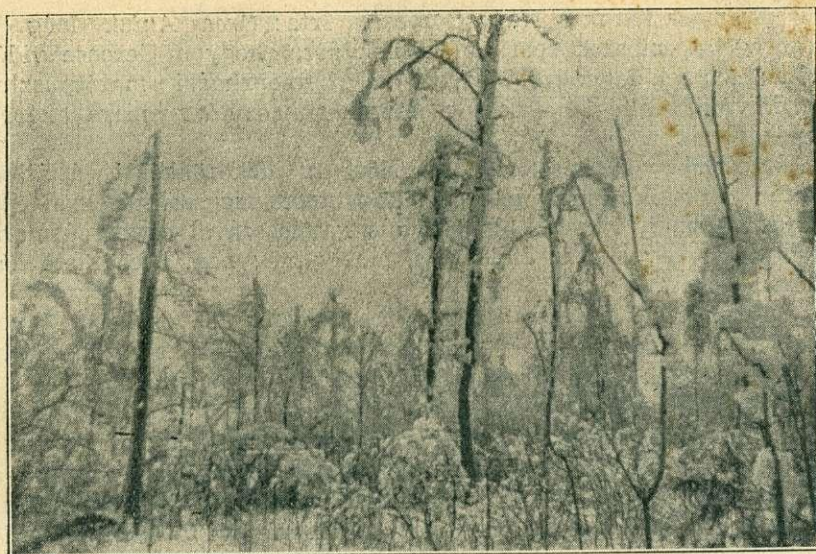
Amint a szél végigzúgott az erdőn, hallatlan ropogással adta meg magát az erdő a végzetnek s amikor ez január 8—10-én ismétlődött, egypár napi napsütéses melegebb nap után, nyilvánvaló és láthatóvá lett a kár, amit ez a csapás az erdőben okozott s ami a szemléltetőt a világháborúban gránátok által elpusztított és csak ágtalan, csonka törzsekből álló erdőmaradványokra emlékeztette.

Legtöbbet szenvedtek azok az erdőrészek, ahol a felszabadítóvágások még nem történtek meg s ahol a sokhelyen hiányos természetes feljavulás magfák visszahagyásával lett volna biztosítandó.

A ritkásan álló ilyen fáknak oldalágai a legkevésbé bírták meg a rájuk rakódó terhet és már a december végén bekövetkezett szelek előtt töredezni kezdtek, úgyhogy mire a nagyobb pusztulás bekövetkezett, már ágtalanul maradt a törzseknek mintegy 50%-a; a magasság felső $\frac{1}{3}$ részben pedig — még a csúcsnál is 30—50 cm átmérőjű jeges zuzmaraborítással — úgy néztek ki a törzsek, mint a cseppkőbarlangok stalactitos oszlopai.

Azok a törzsek, amelyek nem bírták meg az ágakra és csúcsokra rátelepedett több métermázsa súlyt — közöttük még sok 30—35 cm. vastag is — vagy derékban törtek ketté, vagy végighasadtak és úgy törtek össze.

Hasonló módon szenvedtek azok az erdők is, amelyekben a felújítás annak idején hiányosan sikerült. Ott már elég szép fejlődésnek indultak a 6—7 m magas törzsecskék és pompás védelmet adtak a pótlásokkal telepített fiatalabb generációknak. De éppen a védelmet nyújtó lombozat megmaradása folytán — mert a zuzmara letelepedésére lehetőséget adtak — áldozatul estek s a fiatal törzsek néhol

93. sz. tagban, a háromszögelési ponthoz vezető útelágazásnál, a 95. 98. sz. tagok határán balra az előtérben kettéhasadt, háttérben korona nélküli fák.

35. máshelyt 65—70%-ban is derékban törtek s koronájuk most a földön hever.

Nagyfokú a kár az erdőszéleken, a nyiladékok, az utak és az erdei utak mindkét oldalán, ott, ahol a fák a belső nyomástól kifelé hajlóan nőttek és a zúzmara súlya egyoldalúan nyomta le az ágakat és pedig annál nagyobb fokú a kár, minél öregebbek voltak a széleken álló fák. A fiatal erdő ezeken a helyeken aránylag a legkevesebb kárt szenvedte, mert ha a földig hajlottak is a fiatal törzsek, nem törtek derékban, mint az öregebb fák, s mielőtt a melegebb idő okozta olvadás beállott, megszabadultak terhüktől és visszakapták eredeti állásukat.

Minél ritkább volt az erdő, akár fiatalabb volt, akár öregebb, annál nagyobb kárt szenvedett. A zuzmarának a törzsek egész ágazatukkal és felületi kiterjedésükkel ki voltak téve és hasonlíthatatlanul több zúzmara képződött rajtuk, mint a sűrűbb erdőkben. Ez utóbbiakban a zúzmara képződése közben — különösen a fiatalabb 20—30 évesekben — a koronák felső része összehajlott, úgyhogy teljesen zárt boltozatot képezett, amely alatt további zuzmaraképződés nem volt. Azok a csúcshajtások, amelyek a bezárt lombzat fölött kinyultak és nem hajlottak le a többi oldalágakig, — a súly alatt egyszerűen letörtek és csonkán maradvá mutatták a pusztulás nyomait.

A 84., 99., 161. sz. tagok találkozásánál a zuzmarától megtépázott fák, háttérben a Kerek-erdővel. A lehajló, összetört fák az előtérben lévő alakok (Váli, Prónai) mögött egész sátozt alkotnak.

A marótpusztai erdőhivatal kerületében a zúzmarák okozta károk pénzbeli értéke megközelítően sem becsülhető meg.

A hercegprímási erdőgazdaság a legnagyobb kárt abban szenvedti, hogy az erdőfelújítási kiadások nagy mértékben szaporodni fognak. A természetes felújítást biztosító hagyás fáknak több száz holdon 30%-a sem maradt meg oly állapotban, hogy azoknak a felújítás munkájában való közreműködésére számítani lehessen.

Tönkrement a 10—20 éves többször pótolott területeken a már fölserdült törzseknek 30—50%-a, amely veszteséget csak a törzseknek teljes visszavágásával, illetve újból való mesterséges erdősítéssel lehet pótolni. A veszteség itt minden esetben legalább 12—15 évi növedékhány lesz. Ahhoz is több év szükséges, hogy a 15—30 éves fiatalosokban — ahol egyébként aránylag a legkevesebb kár történt — az erdő a növedékvesztést pótolja s a törzsképződés rendszeren meginduljon.

A zúzmarakárok az egész területen elszórtan történtek és talán a dél-északi irányban vonuló hegygerinceken volt nagyobb a kár a kitettség miatt és mert a köd képződése és alig észlelhető vonulása ugyancsak ebben az irányban történt.

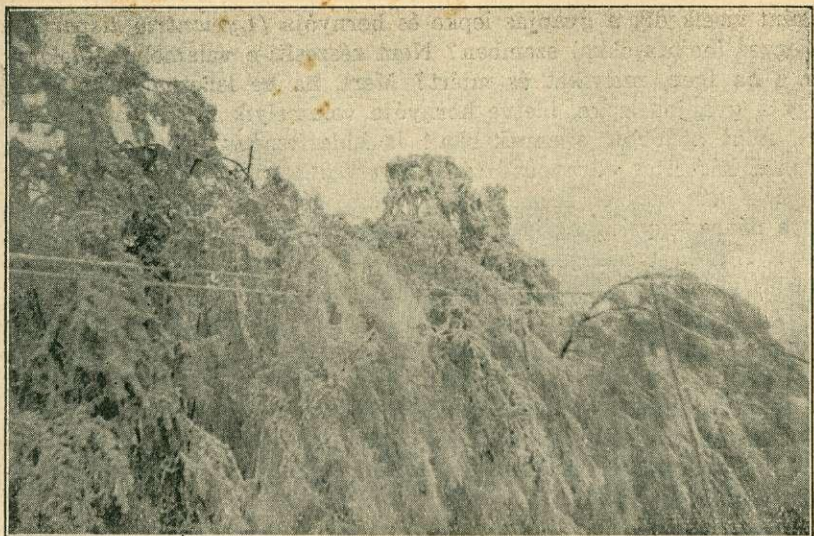
A 200—300 m. tengerszín fölötti magasságban fekvő erdők, bár itt is nagyfokú volt a zúzmaraképződés, alig szenvedtek említésreméltó kárt, míg az ezen magasságon felüli erdőkben a szintkülönbséggel arányban nőtt a zúzmaraképződés és az általa okozott

84. és 161. sz. tag határán. a 9. sz. határdombnál, zuzmara károk: csonka fák, letört ágak, a zuzmara által oldalágaitól megfosztott óriási jéggéfagyott zuzmara-tömbbel terhelt fa.

zott kár, mert a napsütés teljes 3 héten át hiányzott és a zúzmara olvadása és lehullása nem következhetett be.

A zuzmara-törött erdőrészek többszöri bejárása alkalmával meg volt állapítható, hogy legtöbbet szenvedtek a cser s legkevesebbet a kőristörzsek. A hagyásfák oldalágai a csertörzsekről már alig egyheti zuzmaraképződés után kezdtek letöredezni, maguk a törzsek pedig derékban kettétörni. A tölgyek ellentállóbbaknak bizonyultak; az oldalágak, ha a teher alatt lehajlottak is, nagyobb meg-

A zuzmarás Vízvásztó, a Kis-Berecsei erdőnek a zuzmarás telefonhuzalokra hajló, zuzmarától roskadozó fáival. A nagy súly alatt már a telefon-oszlop is megdőlt.

terhelést is elbírtak s ha a terhelés már elbírhatatlan volt, a törzs ritkán tört derékban el, hanem meghasadt és a legtöbbször végighasadva szilánkokban dőlt el.

Legkevesebb kár a kőrisben történt, különösen a fiatalabb állományokban, ahol úgy a cser, mint a tölgy, sőt a gyertyán csúcs-hajtása is — ha nem hajlott be az oldalágakig — letört, míg a kőris csúcs-hajtása csak ritkán.

Minél sűrűbb volt, még a 40—60 éves erdőkben is az állomány, annál kevesebb volt a kár, mert úgy a fiatal, mint az öregebb törzsek egymáshajolva támasztó pontot kaptak és egymást támogatva könnyebben viselték a zuzmara-terhelést.

Szemlélhetővé akarom tenni a szenvedett károkat és egypár fényképfölvételt mutatok be, amelyek azonban a folytonos köd okozta hiányos megvilágítás mellett nem sikerültek elég tisztán, de ha halványan is, mégis megmutatják, milyenek a károk.

Hogy a veszett fejszének a nyele megtérüljön, a hercegprímási főerdőhivatal adómérséklésért folyamodott az illetékes pénzügyi hatóságokhoz s ez meg is indította az eljárást. Az eredményről majd hírt fogok adni, mert tudomásom szerint a mi esetünk az első, ahol már az eset ritkasága miatt is precedenst kívánunk alkotni.

A gyalpas lepke és a fafajok. Fontos probléma mind az erdőgazdasági gyakorlat, mind az erdészeti tudomány szempontjából, hogy

miként viselkedik a gyapjas lepke és hernyója (*Lymantria dispar* L.) az egyes lombfajokkal szemben? Nem részesíti-e valamelyiket előnyben s ha igen, melyiket és miért? Mert, ha be lehetne bizonyítani, hogy a gyapjas lepke, illetve hernyója valamelyik fafajt jobban szereti, mint a többi s ennek okait is kiderítenénk, akkor lehetséges volna a károsítás ellen gazdasági úton védekezni.

Illetékes helyről felszólítást kaptam, hogy az itt felvetett kérdésre nézve tegyek megfigyeléseket. Az elmúlt ősz óta tehát abban a bakonyi erdőgazdaságban, melyben szolgáltatam teljesítem, úgyszólván minden erdőrészletet a aposan megfigyeltem.

A természetben mindenütt tapasztalható célszerűség elve alapján bizonyos, hogy a lepke éppen úgy viselkedik a fafajokkal szemben, mint a hernyó; vagyis amely fafaj levelét a hernyó szívesebben eszi, annak a fafajnak a törzsére rakja a lepke is legszívesebben a petéit, hogy a kikelő fiatal generáció fejlődésének optimális lehetőségeit találja meg. A kérdés eldöntésére tehát elegendő a petecsomók megfigyelése.

Szakkörökben többször hallottam, hogy a gyapjas lepke általában inkább rakja petéit a *cserre*, mint más fákra. Tapasztalataim ezt a feltevést *nem igazolják*. Megfigyeléseim eredménye az, hogy a *Lymantria dispar* a lombfajok közül egyiknek sem ad előnyt; általánosságban egyenlő mértékben pusztít minden erdei lombfán.

Hogy számszerű adataim is legyenek, kiválasztottam egy alkalmas, kisterületű, elegyes állományú erdőrészt és ott a petecsomókat s azok fajonkénti elosztását pontosan számba vettem. Az adatok a következők. Terület: 0.5 k. hold, kitettség északi, lejtés 3—5°, tengerszínfeletti magasság 300 m, a faállomány kora 20—25 év, sűrűség: 1.0, elegyarány: cser 0.6, bükk 0.4

F a f a j	Törzsszám	Petecsomók száma
C s e r	762	305
B ü k k	545	322
E g y é b	28	2
Ö s s z e s e n	1335	630

Ezekből az adatokból látható, hogy a lepke a csernek nem adott előnyt, sőt ez esetben a petecsomók aránya a bükkre nézve nagyobb. Ebből persze a bükkre nézve távolabbi következtetéseket levonni nem lehet.

A fafajokban tehát a *Lymantria dispar* nem válogat. Általában azonban megválogatja a helyet, ahová a petéit rakja. Petecsomó leg-

inkább olyan helyen látható, hol az felülről és oldalról védve van; tehát az ágelágazódások alatt, ággörcsök tövében, kidudorodások alsó felén, a törzs tövén, a gyökerek elágazódása közti mélyedésben, valamint a gyertyán és más fák bordázott törzsének bemélyedéseiben.

Megfigyeltem még, hogy egyes helyeken igen sok petecsomót elpusztítottak a madarak. Hogy melyik madár teszi ezt, azt sajnos, nem tudtam megállapítani; valószínűleg a cinkék, a fakusz és a csuszka, melyeket Főiskolánk professzora méltán és találóan nevezett „az erdő rendőrségének”. Ezek a madarak mesterségesen nagyobb költség nélkül és csekély fáradsággal könnyen elszaporíthatók. Nem lehetne-e tehát *állandó* madárvédelmi intézkedésekkel — mint preventív módszerrel — megakadályozni a Lymantria dispar nagyobb mérvű pusztításait?

Ifj. Pájer István.

Új felhasználási módok. A Wiener Allgemeine Forst und Jagd-Zeitung 1933. évi január hó 6-án megjelent 1-ső számából vettük a következő közleményt.

Az utóbbi időkben háromféle új fafelhasználási mód vált ismeretessé. E módok bár ha nem is alkalmasak a fapiac különösebb megélénkítésére, mégis számot tarthatnak érdeklődésünkre. A fémecskendező eljárással, a fát vastag, jól fedő, a fára erősen tapadó fémbevonattal lehet beburkolni. A folyékony fémmel való impregnálással a fémes fát lehet előállítani, amely arról ismerhető fel, hogy a fa pórusai fémmel vannak kitöltve. A páncélos fának nevezik az oly fát, amelyre felül és alul bádogot ragasztanak, s amely belül is fémrétegeket tartalmaz. A fémes fát folyékony ólommal, cinnel, ötvözetekkel stb. megtöltött megfelelő nagy vasüstökben állítják elő. Az előzetesen jól kiszáritott fát az üstökbe helyezik és megfelelő nyomás alkalmazásával a folyékony fém a pórusokba préselik, úgy, hogy ezek teljesen kitöltődnek anélkül, hogy a sejt-falak és bélsugarak összeroncsolódnának. A fa kereszt- és hosszszelvényén különleges, csodásan szép és rendkívül díszes minták mutatkoznak, amelyeknek kinézése a fa és fém nemétől és az impregnálás erősségétől függ. A puha, nagypórusú fákat lényegesen könnyebben lehet kezelni, mint a kemény, kicsiny pórusú fákat. A páncélos fát éppúgy, mint a fémes fát, könnyen lehet megmunkálni, szegezni, forrasztani és szegecselni. A fa erős hajlékonyságot és lökőszilárdságot nyer, hőszigetelése előnyössé válik, a tűz ellen bizonyos mértékig ellenálló lesz és a súlya könnyű. A szállítóeszközök, karosszéria-építésnél, hűtőszekrények előállításánál, szerszámasztalok készítésénél stb.-nél emelkedő mértékben alkalmazzák.

Az erdőgazdaságot fenyegető örület Oroszországban! A Wiener Allgemeine Forst und Jagd-Zeitung 1933. évi február hó 17-én megjelent 6-ik számából vettük a következő hírt.

Az Oroszország feletti hatalom birtokosainak a lehetőleg egyenletes erdőhasználatra vonatkozó alapelvek már úgylátszik nem tet-szenek. Polgári, kártékony elméleteket fedeztek fel bennük, amelyek a szocialista tervezetek alapelveivel sehogy sem egyeztethetők össze. Az erdőket nem uralhatják többé a vakonható természeti törvé-nyek, hanem a tiszta értelem és a proletáriátus akarata kell hogy döntsön felettük. Az orosz erdőgazdaságból egy hatalmas mecha-nizált ipari üzemet akarnak csinálni. Az erdészeti kutatásnak és taní-tásnak egészen új szocialista-kommunista erdészeti elméleteket kell kidolgoznia. Ez az átváltozás, hacsak ellentétesen ható esemé-nyek nem lépnek közbe, valószínűleg hosszú időt fog igénybe venni és a feltétlenül biztos és elmaradhatatlan következmények későbben minden körülmények között éreztetni fogják hatásukat.

A repülő erdész. Az Illustrierte Nützliche Blätter 1933. évi 1-ső számában olvastuk a következő hírt.

Miként az Egyesült Államokban és Kanadában, úgy most a szocialista Szovjet-köztársaságok Uniójában is azon fáradoznak, hogy a repülőgépet az erdőgazdaság szolgálatába állítsák. Szibéria hatalmas erdősegei felett, amelyek úgyszólván megbontatlanul álla-nak, a jövőben repülőgépörjáratok fognak keringeni. Csak ily mó-don lesz lehetséges a végtelen erdőbirtokokat, amelyek az orosz fa-gazdaság jövője szempontjából óriási jelentőséggel bírnak bejárni, erdőégéseket idejében felfedezni és eloltani, és a károsításokat leküz-denii. Egy újabb határozat elrendeli, hogy mindez egyes erdőtiszt-nek a repülőgépvezetői vizsgát le kell tennie. Amerikában legalkal-masabbnak bizonyult az ú. n. szélmalom-repülőgép, amely úgyszól-ván függőlegesen tud felemelkedni és leereszkedni és a lassú repülés-nél is a legnagyobb biztonsággal kormányozható.

Távutazás fagázautóval. A Wiener Allgemeine Forst und Jagd-Zeitung ezévi 5-ik számából vetük a következő közleményt.

A württembergi Országos Ipari Intézet ezelőtt rövid idővel egy teljesen megterhelt fagáz-teherautóval 10.000 km-en felüli távolsági utazást rendezett, amely helyenkint nagyon is rosszkarban levő útvonalakon történt. Az utazás simán ment és a kocsin sem jelentkeztek jelentékenyebb zavarok, úgyhogy a kísérletként végzett utazás nagyon is jó eredménnyel végződött.

A fagázautó térhódítása. A prágai földművelésügyi miniszte-riumnak ez év januárjának első hetében egy fagázteherautót mutattak be, amellyel az állami erdőgazdaságok birtokain — Krivolkrat környé-kén — próbajáratokat fognak a legközelebbi időkben végeztetni.

A kocsi generátor berendezését Humboldt—Dentz—Motoren A. G. német cég szállította és erőteljesítménye 55 HP. A berendezés olyképpen lett elkészítve, hogy vagy benzin, illetve szesz és benzin

keverékével, vagy fagázzal hozható üzembe. A hajtóerőt szolgáltató üzemanyagot az utazás alatt is meg lehet változtatni, úgy, hogy a legnagyobb teljesítőképességhez (pl. erős emelkedéseknél) úgy, mint a motor indításánál benzint, illetőleg benzinnel erősített gázt lehet használni, egyébként fagáz hajtja a kocsit. A kocsi mondhatni, a legújabb konstrukciót képviseli. A leírt rendszerű generátorberendezés ára (súlya kb. 350 kg) Csehszlovákia részére 20.000 csehkrona, a kocsira való felszerelés pedig kb. 2.500 csehkoronába kerül. (Wiener Allgemeine Forst und Jagd Zeitung 1933. évi 8-ik számából.)

Az olasz erdészeti miliciáról. A Wiener Allgemeine Forst und Jagd-Zeitung ezévi 8-ik számából vettük a következő közleményt.

Az olasz erdészeti milícia 1932. évben a következő személyzeti létszámmal rendelkezett: És pedig 349 tiszttel, 69 erdészeti műszaki polgári tisztviselővel, 139 irodai tisztviselővel, 436 altiszttel, 2780 Militi scelti (önkéntes) és rangfokozat nélküli legénységgel, 1049 kiegészítő legénységgel, amely községi-, erdő- és mezőőrökből áll és csak sürgős szükség esetén lesz különleges szolgálatokra berendelve. Az összes létszám 4822 személy. A legénység 640 tagja lóval van ellátva. Az erdővédelmi szolgálatot előírászerűen kettesével kell végezni. Két rendes erővédelmi szolgálatot ellátó személyre az állami erdőbirtokokat kivéve, mintegy 3000 ha. bejárando erdő és további 1000 ha. törvényes használati korlátozásoknak alávetett hasznot adó erdő esik.

Vasúti tarifaváltozás. A mai rossz viszonyok közepette, amikor a racionalás, a piac felderítése és megtartása körül már minden kimerült, csak egy eszköz marad még hátra: s ez a vasúti tarifának az új helyzethez való idomulása.

E téren örvendetes jelenség az a tárgyilagosság, amellyel a MÁV Igazgatósága ezeket az eseteket kezeli, ezzel — mintegy megosztva — a küzködő erdőgazda és értékesítő gondjait.

É bejelentésemet egy alább következő tanulságos esetemből kifolyóan teszem.

Ládarészeket szállítottam az egyik állomásról. Ezek kiszabott ládaalkatrészek, minden további munkáltatás nélkül. Rendszerint többmagukkal, kötegelve szoktak szállítás alá kerülni, az én esetemben azonban a vevő kívánságának megfelelően, a dróttal való kötegelés helyett hevederlécecskével tartottam össze az egyes deszkácskákat. S éppen ez lett a baj.

Ugyanis a MÁV díjszabása két részre osztja a ládarészeket. Nyers, megmunkálatlan, vagyis félégyártmányokra, amelyeknek díjszabása a 12. osztály szerint kezeltek. Aztán megmunkált, azaz kész áruk kategóriájába. Ezekre előírja, hogy ezen ládarészek akkor soroztatnak ide, ha „gyalultak, hornyoltak, enyvezettek, szegelték”. Ezekért az eggyel drágább, 11. osztályt számítja.

Az állomáselőjáró betű szerint értelmezve a díjszabást fenti esetben, az egy-két jelentéktelen szeg miatt, amelyikkel a lécecskéket odaerősítettem, a szegelt áru osztályába sorolta az árut. Ez viszont szállításomat tette illuzórikussá.

Így kerültem aztán panaszommal a MÁV Igazgatóságához. Ott aztán indokaimat azonnal tárgyalás alá vették és jóformán azonnal meghozták a döntést is. Ezentúl a hevederrel összeerősített ládaalkatrészek félgyártmányoknak tekintendők és a 12. díjosztály szerint szállítandók. Nagy fontosságú ez az elbírálás, mert a lád részek 90%-ban hevederrel kerülnek forgalomba.

Nagy szolgálatot tett tehát a MÁV Igazgatósága ezzel a rendelkezésével az erdőgazdaság érdekeinek. S ami tán még fontosabb: az elintézés módjával arról tett tanúságot, hogy egymásra utaltságunkat helyes szemszögből bírálja.

Kirchknopf Ernő
erdőmérnök-fakereskedő.

Fölvívás az erdei szalonka és fehér gólya tavaszi vonulásának megfigyelésére. A *magy. kir. Madártani Intézet* (Budapest, II., Hermann Ottó-út 15.) ezúttal is fölkéri az érdeklődő olvasó közönséget, hogy az 1933. évi tavaszi erdei szalonka és fehér gólya vonulását szíveskedjék megfigyelni és az adatokat az Intézetnek földolgozás céljából beküldeni.

Az erdei szalonka vonulásában már állandóan megnyilvánuló törvényszerűség, t. i. tömeges érkezés az első tavaszi északnyugaton alacsony légnyomás idején, tán nem igényelne további megerősítést, azonban vitéz Lázár Ferenc szerint az erdei szalonka tavaszi megjelenésének sokkal egyszerűbben ellenőrizhető jele is van és pedig az erdei utakon vagy egyéb területeken mutatkozó földi giliszta, bélsár-csomók. Amint ezek észlelhetők, akkor biztosra veszi, hogy az esti húzáson a szalonka is mutatkozik. Nagyon kíváncsatos volna, ha az erdei szalonka idei tavaszi fölvonulásának megfigyelésében ez az új szempont is érvényesülne.

A fehér gólya tavaszi megjelenésében az eddigi megfigyelések határozott törvényszerűség megállapítására még nem vezettek. A megfigyelések és bejelentések tehát továbbra is kíváncsatosak.

„Magyar Kutyatenyésztő”. A kutyatenyésztési sport minden ágaztával, a kutya ápolásának és gondozásának kérdéseivel foglalkozó, igen tartalmas és díszes kiállítású havi folyóirat, a *„Magyar Kutyatenyésztő”* első száma *Dr. Raitsits Emil* szerkesztésében megjelent. Érdeklődőknek a *„Magyar Kutyatenyésztő”* kiadóhivatala (VII., István-út 2.) mutatványszámot szívesen küld.